

**TREBALL SOBRE L'ÚS DIDÀCTIC DE DOCUMENTS D'ARXIU:
Arxius i fonts primàries. Rialles Olot s'acomiada de l'escenari**

Autores: Sandra Dieguez, Bruna Mas, Clàudia Piella, Sara Reinhardt, Pau Riera, Sandra Solé

Estudis: Doble Grau d'Educació Infantil i Educació Primària (4t)

Mòdul: Ciències Socials 2 (3101G03023/2023)

Professora: Lada Servitja

Curs: 2023/2024

Índex

1. Introducció	2
1.1. Justificació del tema escollit	2
1.2. Procedència de les fonts	3
2. Objectius didàctics de la proposta i competències del currículum	5
2.1 Objectius conceptuals	5
2.2 Objectius procedimentals	5
2.3 Competències clau	6
2.4 Competències específiques	6
2.5 Sabers	8
3. Activitats didàctiques que es poden portar a terme amb les fonts triades	9
3.1. Context	9
3.2. Programació didàctica	10
4. Avaluació	20
5. Conclusions	23
6. Bibliografia	25
7. Annex	26
7.1 Fonts	26
7.2 Entrevista	46
7.3 Conte “L’aprenent de gegant”	50

1. Introducció

1.1. Justificació del tema escollit

Rialles Olot aquest any diu adeu, després de 45 anys formant part de la vida cultural de la ciutat oferint espectacles infantils i activitats de lleure als més joves, de dos a dotze anys.

Així doncs, ens hem decantat per tractar aquest tema d'interès local a partir de fonts primàries i secundàries amb motiu de l'acomiadament i en homenatge a la seva tasca cultural dins la ciutat. A més, esdevé un fet que pot ser proper als nens i nenes de cicle superior d'una escola d'Olot, ja que alguns potser han pogut tenir l'oportunitat d'assistir als espectacles i activitats que oferien de més petits i segurament han vist representada l'entitat en les festivitats de la ciutat a través de la faràndula. A partir d'aquesta temàtica s'ofereix l'oportunitat de conèixer la importància i la implicació que té una entitat com aquesta per a una ciutat i també descobrir i valorar el motiu del seu origen, el qual aportarà una pinzellada històrica sobre les represàlies que va comportar la dictadura franquista i el règim a la llengua catalana. Per tant, els alumnes podran entendre el motiu de la seva fundació, la importància que aquesta ha tingut al pas del temps i la seva evolució fins avui.

A tall de contextualització, cal destacar que Rialles va ser un moviment fundat a Terrassa l'any 1972, com a braç d'Òmnium Cultural, amb l'objectiu d'acostar el català als infants i joves a través del lleure. Podem dir que va haver-hi una evolució molt important en el canvi d'espectacles del període franquista, inexistents en català i a més censurats per la dictadura, a l'espectacle de la transició, que intentava fer-se un lloc en aquest món i en la nostra llengua. L'activitat es va estendre amb els anys i es va difondre a moltes poblacions del territori català. Una d'aquestes poblacions va ser Olot, iniciant-se amb un taller de titelles l'any 1977, on el moviment va tenir una gran força i sempre s'ha mantingut capdavantera. Rialles va arribar a Olot amb la intenció d'acostar als infants espectacles de qualitat en la seva llengua, per tal d'emplenar el seu temps lliure amb activitats culturals i de lleure arrelats a la cultura catalana. Per tant, aquí recau un dels motius pels quals considerem important treballar la seva implicació a la ciutat durant aquests anys, restablint el català com una llengua viva.

D'aquesta manera es podrà posar èmfasis en com ha anat canviant l'objectiu de l'entitat durant els anys, partint des del català com una llengua silenciada a la qual es necessitava fer ressò, fins a l'actualitat on l'entitat fins al dia d'avui tenia l'objectiu d'acostar el món cultural als nens i nenes per tal que poguessin conèixer i tenir l'hàbit d'anar al teatre, conèixer diferents tipus d'espectacles: màgia, dansa, comèdia...

1.2. Procedència de les fonts

Per tal de fer aquest treball s'han reunit fonts primàries i secundàries extretes de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa. Vint àlbums dipositats en aquest Arxiu, en els quals hi ha fotografies i fonts textuais de diferents anys sobre Rialles, en les quals es pot veure els seus inicis, la implicació i les diferents activitats culturals portades a terme en la ciutat d'Olot i la seva evolució. A continuació s'adjunta una taula en la qual s'esmenten les fonts utilitzades i el criteri per les quals les hem escollit.

Núm. de sessió	Fonts escollides	Rellevància pel projecte
1	<ul style="list-style-type: none">- Carnet d'abonament- Foto del gegant "El nen de Rialles", 1999- Foto dels Sols de Rialles, 1996- Foto de l'espectacle "Els fills de la Lluna" del 1992- Cartell de l'espectacle "Els fills de la Lluna" del 1992	Es seleccionen aquestes fonts primàries, ja que poden aportar pistes i informació per descobrir i conèixer el tema que treballem, la qual cosa esdevé l'objectiu de la primera sessió. A través d'un mètode inductiu poder anar descobrint progressivament més coses sobre Rialles Olot.
2	<ul style="list-style-type: none">- Cartell del primer espectacle de Rialles "La Ventafocs"- Fotografia del primer espectacle a Rialles d'Olot. 1 d'octubre del 1977 al cinema Ideal "La Ventafocs"	Aquestes dues fonts primàries ens serviran per poder vincular el context històric del moment amb la finalitat de l'inici de l'entitat, coneixent també quin va ser el primer esdeveniment que va portar a terme Rialles Olot a la ciutat.
3	<ul style="list-style-type: none">- Conjunt de fotografies i cartells	Tot aquest conjunt de fonts primàries permeten als alumnes poder apreciar el pas del temps i el canvi que provoca, a més de treballar la successió. Tot a partir de diferents imatges i cartells de Rialles d'Olot.
5 i 6	Totes les fonts utilitzades durant les sessions de la Unitat Didàctica.	El recull de les fonts primàries servirà per ordenar la informació apresada durant la Unitat Didàctica i ubicar-la en un eix

		cronològic històric sobre els anys de Rialles.
--	--	--

Per altra banda, cal destacar que per obtenir més coneixement sobre l'entitat i la seva història que ens ajudés a contextualitzar la proposta didàctica, hem extret informació d'un llibre anomenat XV Aniversari Rialles 1978-1993. Aquesta font secundària ens ha estat proporcionada per un membre que va formar part en els inicis de l'entitat, del 1977 al 1981, al qual també li vam realitzar una entrevista (vegeu [annex](#)).

2. Objectius didàctics de la proposta i competències del currículum

Els objectius principals que volem treballar amb els alumnes al llarg de la Unitat Didàctica són els següents:

En primer lloc, els objectius que fan referència al tema en si mateix i, en segon lloc, els objectius amb relació a la manera de treballar com a petits historiadors.

2.1 Objectius conceptuals

- Conèixer la història i les característiques generals de l'entitat Rialles d'Olot així com la seva rellevància per a la societat de l'època (quan es va fundar l'entitat per quin motiu, què va suposar pels habitants d'Olot, entre altres).
- Associar elements característics de l'entitat Rialles a través de fonts primàries extretes de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa.
- Analitzar els processos de continuïtat i de canvi de l'entitat Rialles al llarg dels anys.

2.2 Objectius procedimentals

- Analitzar fonts històriques primàries com ara fotografies, cartells i diaris per recollir informació sobre Rialles i conèixer trets característics de l'entitat.
- Desenvolupar el pensament crític a partir de la interpretació i comparació d'informacions de les diferents fonts proporcionades.
- Comparar fonts històriques amb documentació actual per contrastar els canvis i l'evolució produïts de l'entitat Rialles fins a l'actualitat.
- Crear un eix cronològic que inclogui els esdeveniments cabdals de la història de Rialles.
- Entrevistar un membre de l'entitat Rialles per obtenir informació de primera mà.
- Fer ús d'eines digitals per tal que l'aprenentatge esdevingui més motivador.

A continuació es mostra la programació de la intervenció educativa:

Títol	Rialles Olot abaixa el teló
Curs (Nivell educatiu)	6è de primària
Àrea	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

2.3 Competències clau

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències clau següents:

Competència digital
Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
Competència ciutadana
Competència en consciència i expressió culturals

2.4 Competències específiques

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques següents:

Competències específiques	Àrea o matèria
Competència específica 1 Seleccionar i utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i	

<p>eficient per tal de buscar informació, comunicarse i treballar col·laborativament i en xarxa i per crear continguts segons les necessitats digitals del context.</p>	<p>Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural</p>
<p>Competència específica 2 Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant les diferents formes de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions creatives i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.</p>	
<p>Competència específica 5 Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i la millora.</p>	
<p>Competència específica 7 Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.</p>	
<p>Competència específica 2 Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics per construir coneixement, formarse una opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.</p>	<p>Llengua Catalana i Literatura</p>
<p>Competència específica 4: Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.</p>	
<p>Competència específica 6 Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diverses fonts, de forma planificada i de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat, reconeixent alguns</p>	

riscos de manipulació i desinformació i adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual, per transformar aquesta informació en coneixement i comunicar-la de manera creativa	
---	--

2.5 Sabers

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

Sabers		Àrea o matèria
1	Societats i territoris: Lliçons del passat	Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
	Ubicació i relació de fets i esdeveniments de les grans etapes històriques en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric.	
	Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar les accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història.	
	Valoració del patrimoni natural i cultural com un bé i un recurs per fer-ne ús des de la cura i la seva conservació.	
2	Les llengües i els seus parlants	Llengua Catalana i Literatura
3	Comunicació oral	
4	Alfabetització informacional	
	Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'entorn geogràfic, de forma autònoma.	
	Aplicació d'estratègies d'identificació i interpretació del sentit global, la informació rellevant, la integració de la informació explícita i la realització d'inferències per superar el sentit literal de textos socials orals i multimodals.	
	Utilització de la biblioteca i els recursos digitals de l'aula o del centre, de forma autònoma, per dur a terme treballs d'investigació.	

3. Activitats didàctiques que es poden portar a terme amb les fonts triades

3.1. Context

Aquesta Unitat Didàctica està dissenyada pels alumnes de cycle superior del curs de 6è de primària de l'escola Pla de Dalt d'Olot, municipi de Catalunya i capital de la comarca de la Garrotxa (Girona).

El Pla de Dalt d'Olot és una escola pública d'Educació Infantil i Primària, ubicada en un barri residencial de la ciutat d'Olot on el nivell socioeconòmic es pot considerar de classe mitjana. Es tracta d'una escola inclusiva, la qual té alumnat que prové del nostre país i acull a alumnes nous de diverses procedències.

Un dels objectius principals de la institució és "potenciar la relació del centre amb l'entorn afavorint la col·laboració i el treball en xarxa entre els centres, els agents socioeducatius i les entitats del nostre territori". Per tant, partim d'un centre que vol promoure el sentiment d'identitat d'un territori del qual pertanyen els seus alumnes i que consideren necessari que aquests coneguin i tinguin interès per les entitats i institucions de la ciutat. És per això que pensem que la millor manera d'apropar-los és a través d'un projecte relacionat amb Rialles.

D'aquesta manera, hem dissenyat una Unitat Didàctica de 6 sessions per conèixer l'origen i l'evolució de Rialles, concretament centrant-nos en Rialles Olot. Tal com diu Feliu i Hernández (2011) "... el patrimoni, dins i fora de les aules, contribueix a la instrucció de l'individu subministrant-li coneixements objectivables...". Així doncs, considerem que Rialles Olot és un tema pròxim als alumnes el qual pot proporcionar molts aprenentatges nous relacionats amb les ciències socials.

Per tant, a partir de l'anàlisi i l'observació de les diferents fonts primàries que proporcionarem i a través del mètode inductiu, el treball individual i col·lectiu, i la recerca de fonts secundàries com notícies; volem que els alumnes de 6è de primària puguin endinsar-se en el passat i l'evolució d'aquesta entitat, podent entendre què va suposar aquesta per la ciutat d'Olot.

3.2. Programació didàctica

SESSIÓ 1: EL CARNET

Curs: Cicle superior.

Objectius d'aprenentatge:

- Analitzar les fonts primàries i secundàries a través del mètode inductiu per arribar a conclusions generals sobre el passat i relacionar-ho amb el present.
- Saber cercar i seleccionar la informació segons els criteris demanats.
- Ser capaç de definir què és Rialles Olot i què feia fins avui dia a partir de les fonts proporcionades i la informació cercada.

Durada: 1 hora.

Organització: Grup classe.

Material:

- [Rèplica de la font \(carnet d'abonament\).](#)
- [Rèplica de la font \(foto del gegant "El nen de Rialles", 1999\).](#)
- [Conte de la faràndula: "L'aprenent de gegant.](#)
- [Rèplica de la foto dels Sols de Rialles.](#)
- [Rèplica de la foto de l'espectacle "Els fills de la Lluna" del 1992.](#)
- [Rèplica del cartell de l'espectacle "Els fills de la Lluna" del 1992.](#)

Descripció de l'activitat:

A la primera sessió es presentarà als alumnes un carnet antic de Rialles de l'any 1983. Es donaran

rèpliques per cada parella.

Conjuntament amb el carnet es donarà una fitxa per cada parella amb preguntes per tal que observin i analitzin el carnet per descobrir de què és. Les preguntes de la fitxa són les següents, hi ha algunes preguntes tancades, que podran trobar literalment al carnet i llavors d'altres que els faran pensar a partir dels seus coneixements previs sobre l'entitat:

- Què és? (un carnet d'abonament)
- De quin any? (curs 83-84)
- De qui és? (Josep Francesc Toronell i Pujiula)
- Per què creieu que s'utilitzava?
- Identifiqueu algun element que us resulti familiar? Quin?
- Sabeu què és Rialles?

Un cop completada la fitxa en parelles ho posen en comú en grups de 4 per tal de comprovar i modificar si ho creuen oportú i donar les respostes que després de dialogar creuen que són les definitives. Seguidament, es posaran en comú les respostes amb tot el gran grup. D'aquesta manera, s'introduiran els coneixements previs que poden tenir sobre Rialles i la relació que li donen amb la ciutat d'Olot.

Un cop recollides les primeres idees que tenen sobre l'entitat es mostraran objectes identificatius de Rialles, una foto de la inauguració del gegant, una foto dels Sols de Rialles, el conte de la faràndula on apareix "el nen", el gegant de l'entitat, i una foto d'un espectacle amb el cartell corresponent. D'aquesta manera, es vol que els alumnes puguin relacionar Rialles dins la ciutat d'Olot, reforçant i/o ampliant els seus coneixements previs, tant a partir de la faràndula, la qual pot situar l'entitat dins la ciutat d'Olot de manera clara i propera per ells com també amb el món dels espectacles, la qual cosa ha esdevingut la seva funció principal dins la ciutat.

A continuació, es repartirà un ordinador o una tauleta electrònica de l'escola per parella i hauran de cercar informació sobre què és Rialles Olot, què fan i una notícia sobre l'entitat. D'aquesta manera, es guiarà perquè descobreixin que aquest any s'acaba i què feia a la ciutat fins ara. Es posa en comú el que han trobat i entre tots es torna a respondre a la pregunta inicial de "Què és Rialles?" Com també es posarà èmfasis en el fet que aquest any, després de 45 anys implicats en els espectacles i les activitats lúdiques per a infants en la ciutat d'Olot, s'acomiaden.

Finalment, s'avança que a la següent sessió descobrirem perquè es va fundar l'entitat i per ajudar-nos a entendre-ho els hi encarreguem que preguntin a familiars o coneguts, si pot ser avis, o gent

més gran, sobre a on parlaven català quan eren petits (a casa, a l'escola, al carrer...) i a quins llocs parlaven o sentien el castellà. En el cas que hi hagi a l'aula un alumne nouvingut, o algun alumne amb alguna dificultat per fer aquesta tasca se l'ajuda a buscar un adult de referència al qual li pugui formular preguntes, com per exemple un treballador de l'escola o donar-li idees de si coneix a algú, com ara un veí.

SESSIÓ 2: TORNEN ELS ESPECTACLES EN CATALÀ

Curs: Cicle superior.

Objectius d'aprenentatge:

- Vincular la informació que proporcionen les fonts orals amb el context històric que s'estudia i veure com aquest té influència en el tema tractat.
- Conèixer els principals moments històrics que van marcar la fundació de Rialles.
- Analitzar les fonts primàries proporcionades a través del mètode inductiu per arribar a conclusions generals sobre el passat i relacionar-ho amb el present.

Durada: 1 hora.

Organització: Grup classe.

Material:

- Rèplica de la font: [Cartell del primer espectacle de Rialles "La Ventafocs"](#).
- Rèplica de la font: [Fotografia del primer espectacle a Rialles d'Olot. 1 d'octubre del 1977 al cinema Ideal "La Ventafocs"](#).

Descripció de l'activitat:

Recuperem la pregunta de la sessió anterior i posem en comú el que han esbrinat. El que ens interessa és que els alumnes tinguin clar que durant uns anys el català va estar reduït a l'ús familiar,

ja que estava prohibit fer servir la llengua de manera pública i, per tant, no s'ensenyava a l'escola i la publicitat, els mitjans de comunicació i els aspectes públics en general eren en castellà, promovent així l'ús del castellà entre els catalans, acabant valorant el català com una llengua menor. D'aquesta manera, s'introduirà la dictadura del franquisme i les represàlies que va patir el català en conseqüència.

A partir d'aquesta contextualització històrica i amb els testimonis orals dels seus familiars es descobrirà per què es va fundar Rialles, la qual és una entitat que es troba en diferents poblacions, quan va aparèixer a Olot i fent èmfasis en el fet que pretenia acostar als infants i als joves la llengua catalana a través del món del lleure, aleshores inexistent en català. Establint així, la importància que va tenir la seva fundació.

A partir d'aquesta contextualització dels seus inicis i la situació del català en aquell moment, es mostrarà als alumnes el cartell del primer esdeveniment que va organitzar Rialles Olot i una foto d'aquest. Iniciant, d'aquesta manera, un diàleg sobre de què hauria de ser, on el devien fer, de quin any deu ser, etc. Després de les seves hipòtesis s'explicarà que realment el primer espectacle va consistir en una sessió de cinema i no una funció teatral. Aquesta era una versió en català de "La Ventafocs", la primera pel·lícula infantil doblada al català. A la fotografia es pot veure l'escenografia muntada fora la sala de projeccions ambientada a la temàtica. També es ressaltarà on es trobava aquesta antiga sala de cinema (cinema Ideal), la qual actualment ja no existeix.

Finalment, es preguntarà als alumnes quines sèries, pel·lícules o vídeos veuen en català i si van a veure espectacles en català. Ja que, tot i haver-hi molts més continguts disponibles en la nostra llengua, és possible que el contingut que ells mirin no sigui en català, sinó en castellà. D'aquesta manera, a tall de reflexió es comentarà com ha evolucionat el contingut en català i el seu ús, apropant-nos a la seva realitat més pròxima.

SESSIÓ 3: FORMULEM BONES PREGUNTES PER L'ESTEVE

Curs: Cicle superior.

Durada: 1 hora.

Organització:

- Grup classe.
- Grups reduïts de 3 o 4 persones.

Objectius de la sessió:

- Analitzar les diferents fonts primàries i a partir d'aquestes treballar les concepcions temporals de canvi, successió, i continuïtat.
- Extreure la informació que proporcionen les fonts primàries per a redactar preguntes sobre l'origen i l'evolució de Rialles.
- Aplicar la informació obtinguda sobre l'evolució temporal de Rialles, de les sessions anteriors, per a crear preguntes d'exploració.

Material:

- Carta de l'Esteve, exmembre de l'entitat Rialles d'Olot.
- Rèpliques de fotos i cartells de Rialles d'Olot.

(fent clic a les imatges porta a l'annex corresponent amb la datació)

Cartells:

Espectacles:

Carnaval

Festa fi de curs

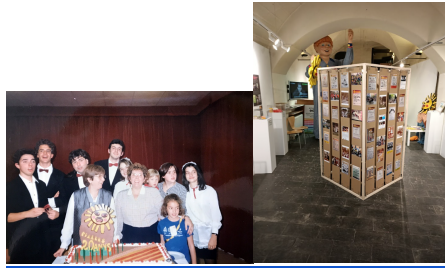

Festes del Tura

Aniversaris

Descripció de l'activitat:

Per a realitzar aquesta sessió serà important que abans que els alumnes entrin a l'aula preparem tota una paret amb diferents imatges. El que busquem és exposar una gran varietat de pòsters i imatges on els infants puguin veure i detectar diferents moments temporals. És a dir, pretenem que els alumnes puguin veure diferents accions que l'entitat ha portat a terme a la ciutat d'Olot i detectar canvis i continuïtats, en la manera de difondre els espectacles, la manera de fer teatre o fins i tot les fotografies a partir de la composició exposada feta a través de les fonts primàries. També cal ressaltar que amb les fotografies es poden detectar canvis i reformes fetes a diferents llocs de la ciutat amb relació a com estan en el present. Per tant, també es pot fer èmfasis del canvi en aquest aspecte.

A més, també deixarem un sobre davant del mural. Aquest contindrà una carta escrita per l'Esteve Planella, membre de l'entitat des de 1977-1981, el qual era l'encarregat de dissenyar els cartells dels espectacles i els muntatges. En la carta es presenta, explicant una mica qui és ell, a més també ens explicarà que ha sentit a dir, que els alumnes de l'escola Pla de Dalt estan fent un projecte sobre Rialles i que ens vol venir a conèixer. L'Esteve ens explica també, que vol ajudar a tots els alumnes de l'aula a poder recopilar la màxima informació possible, per això ens vindrà a explicar una mica de la història de Rialles, les actuacions que feien, si van viure alguna experiència que els va marcar més... Però també demana que els alumnes pensin i preparin diferents preguntes per a poder-li fer.

Quan els alumnes entrin a l'aula es trobaran amb el mural d'imatges i amb la carta, però abans que observin el mural, els demanarem que s'asseguin a la seva cadira. Una vegada tots els infants estiguin asseguts els ensenyarem la carta i deixarem que algun voluntari la llegeixi. A continuació, els preguntarem què els sembla i si tenen ganes de preparar les preguntes.

Acabada la introducció, els hi donarem un temps (5-10 minuts) perquè individualment observin les diferents fotografies que hi ha exposades. Tot seguit, s'asseuran a la cadira i la mestra establirà un diàleg amb els alumnes sobre què és el que han vist i analitzat de l'exposició que hi ha a la pissarra, d'aquesta manera a través de les preguntes i les intervencions dels alumnes podran comparar i

analitzar les diferents fotografies posant l'accent a diferents convencions temporals com la successió, la posició, la continuïtat, el canvi...

A continuació, recuperarem la carta que hem llegit al principi, de manera que demanarem als alumnes que es posin en grups de tres persones perquè preparin les preguntes per l'entrevista a partir del que han pogut veure i analitzar anteriorment. Cada petit grup haurà de pensar 8 preguntes de manera conjunta i al final de la classe, els últims 15 minuts, les posarem en comú amb tot el grup classe. De manera que puguem fer una selecció de les preguntes que creuen més importants, per veure si se n'han deixat alguna i quines són les que estan repetides, també les ordenarem per eixos o temàtiques per tal que a l'hora de fer-li l'entrevista al convidat sigui tot més ordenat. Aquest pas ens permetrà estructurar totes les preguntes que els nens li hauran de fer a la següent sessió a l'Esteve.

SESSIÓ 4: CONVIDEM A L'ESTEVE

Curs: Cicle superior.

Durada: 1 hora.

Organització: Grup classe.

Objectius d'aprenentatge:

- Desenvolupar l'habilitat per recopilar informació a partir de l'escolta activa durant l'explicació del convidat.
- Obtenir informació directa sobre Rialles a partir de les preguntes plantejades pels alumnes i la seva interacció amb el convidat.
- Ser capaç de relacionar les diferents fonts observades en sessions anteriors, amb el que ens pugui explicar el convidat.

Material:

- Les preguntes preparades en un paper.

Descripció de l'activitat:

En aquesta sessió, els alumnes hauran de preparar l'aula per poder rebre el convidat. En aquest cas, disposaran les cadires en semicercle i per tal de crear un espai més acollidor i proper també col·locaran una cadira per la persona convidada. Tanmateix, als alumnes se'ls hi donarà l'opció

d'asseure's a terra.

Així doncs, el convidat d'aquesta sessió serà l'Esteve un dels exmembres de l'entitat, el qual ens va deixar una carta enganxada a la pissarra a la sessió passada demanant-nos que li plantegéssim preguntes per poder descobrir i saber més sobre Rialles. És així com, l'Esteve després d'haver fet la seva xerrada contestarà a totes preguntes plantejades pels alumnes, d'aquesta manera podran obtenir la informació necessària per poder fer l'activitat de la següent sessió.

Per fer les preguntes ho farem per grups i per torns. Cada grup tindrà un tema sobre el qual farà les preguntes, aquest es pactarà a la sessió anterior. Per tal de fomentar l'escolta activa dels nens i nenes, cada grup haurà de recopilar tota la informació en un paper sobre les respostes que doni el convidat. Tanmateix, hauran de prendre nota d'allò que els sembli més interessant o els hagi cridat l'atenció. A la següent sessió ho posarem tot en comú per fer l'activitat.

SESSIÓ 5 i 6: PÒSTERS INFORMATIUS-EIX CRONOLÒGIC

Curs: Cicle superior

Durada: 1 hora

Organització:

- Grup classe
- Grups reduïts de 3 o 4 persones

Objectius d'aprenentatge:

- Conèixer els principals moments històrics que van marcar la fundació de Rialles.
- Analitzar les fonts primàries proporcionades i vincular-les amb un eix cronològic.

Material:

Totes les rèpliques de les fonts històriques de Rialles utilitzades durant les sessions anteriors de la Unitat Didàctica.

Descripció de l'activitat:

Aquesta última sessió començarà amb la posada en comú sobre la informació extreta de la xerrada amb l'Esteve. Considerem que és molt necessari establir un diàleg amb els alumnes recordant els temes tractats en sessions diferents per tal que els puguin acabar de consolidar.

Tot seguit, els alumnes s'hauran de tornar a agrupar en grups de 3-4 persones, en aquest cas seria interessant que no fossin els mateixos grups de l'activitat anterior pel fet que podran complementar molt millor la informació, ja que cada grup havia de prendre nota sobre un tema diferent. Així doncs, per grups hauran d'elaborar un pòster informatiu de Rialles, en el qual s'observi la història de rialles al llarg dels anys, i així plasmar tot el que han après a les sessions anteriors. El mestre oferirà un guió per ajudar als alumnes en l'elaboració del pòster. El guió que se'ls proporcionarà serà el següent:

- Què és Rialles?
- Per què es va crear Rialles?
- Quina influència/importància tenia a la ciutat d'Olot?
- Què ha fet a la ciutat d'Olot tots aquests anys?
- Curiositats de Rialles Olot

Un cop acabats els pòsters informatius, es penjaran al passadís de l'escola, i a sota d'aquests el mestre farà un eix cronològic a la paret, on de manera conjunta els grups ompliran mitjançant fotografies i pòsters tenint en compte l'any dels fets. Es repartirà a cada grup imatges sobre les fonts que s'han utilitzat durant la unitat didàctica, i ells mateixos els hauran d'ordenar cronològicament tenint en compte el que han après a les sessions anteriors i fixant-se bé amb les dates de cada una de les fonts.

Aquests productes finals de la Unitat Didàctica, pòster informatiu i eix cronològic, inclouran aspectes sobre què han après els alumnes a les sessions anteriors. L'eix cronològic comença amb l'inici de l'entitat Rialles, ordenant les diferents fonts proporcionades en tota la proposta, les quals la majoria són dels inicis, per la qual cosa hi haurà més concentració de fonts en els primers anys, després s'hauria de determinar que Rialles continua fins al 2024 que posa fi a la seva trajectòria dins la ciutat d'Olot.

4. Avaluació

Personalment, creiem que l'avaluació és una part molt important en tot el procés d'aprenentatges dels alumnes, ja que per un costat ens permet recollir informació sobre com estan aprenent els alumnes, i per l'altre costat ens permet analitzar aquests aprenentatges. A més el fet d'anar avaluant de manera continuada i al llarg de tota la unitat didàctica ens permet anar ajustant els mètodes i les sessions a les necessitats que veiem a l'aula. Per aquest motiu, hem decidit utilitzar una rúbrica per

anar avaluant les diferents sessions, aquesta ens permetrà veure de manera clara el progrés dels alumnes.

Podem dir, doncs, que la Unitat Didàctica que hem planificat té una avaluació continuada, formativa i qualificadora. De manera que les activitats d'avaluació serveixen per a constatar el progrés i regular l'aprenentatge dels alumnes (Santmartí, 2020).

AVALUACIÓ			
 criteris d'avaluació	NOVELL	APRENT	EXPERT
Sessió 1			
Observa la font primària i responde les diferents preguntes de la fitxa.	Li costa respondre les preguntes tot i observar la font primària.	Pot respondre les preguntes a partir de la font primària.	És capaç de respondre les preguntes a partir de la font primària, per mitjà de la vinculació d'aquesta amb les pròpies vivències i coneixements anteriors.
Sap cercar i seleccionar la informació segons els criteris demanats per tal d'obtenir més informació sobre Rialles Olot.	Li costa extreure informació i/o busca en fonts poc fiables.	Troba alguna informació a la web, però no fa recerca en fonts secundàries com els diaris.	És capaç de trobar molta informació utilitzant diferents tipus de fonts.
Sessió 2			
Mostra interès per saber més sobre el tema, comproment-se a formular preguntes als familiars o coneguts, i d'aquesta manera posar en comú la informació adquirida per fonts orals amb el grup classe.	Mostra poc interès per saber més sobre el tema, i no busca informació addicional fora de l'aula.	S'interessa per saber més sobre el tema i fora de l'aula formula preguntes als familiars o coneguts i llavors pot explicar-ho als companys.	S'interessa per saber més sobre el tema i fora de l'aula formula preguntes als familiars o coneguts i llavors és capaç de posar en comú amb el grup classe la informació d'una manera entenedora i clara i aportant anècdotes o informació addicional.
Sessió 3			

Analitza les diferents fonts primàries i a partir d'aquestes treballa les concepcions temporals de canvi, successió, i continuïtat.	Li costa veure com ha canviat l'entitat i fer-se una idea de quines imatges o pòsters són més antigues que les altres.	Pot veure com ha evolucionat l'entitat, distingeix les imatges més antigues de les més noves.	Veü de manera clara l'evolució que ha fet, juntament amb els canvis que ha anat patint al llarg dels anys. A més és capaç d'ordenar els pòsters de manera cronològica per mitjà del raonament.
Extreu la informació que proporcionen les fonts primàries per a redactar preguntes sobre l'origen i l'evolució de Rialles, tot buscant explorar el moment històric i social que es vivia.	Li costa extreure informació de les imatges i li costa fer preguntes sobre el tema.	És capaç d'extreure una part d'informació sobre les imatges i els pòsters i utilitza una part per a fer preguntes per a desenvolupar més el coneixement.	És capaç d'extreure informació sobre les imatges i els pòsters, a més la relaciona amb les sessions anteriors, fent que sigui capaç de crear preguntes que no es poden respondre a partir de l'observació del mural, ja que van més enllà.
Sessió 4			
Escolta de manera activa per tal de recollir informació durant l'explicació de l'exmembre de Rialles Olot.	Mostra poca participació durant la xerrada de l'Esteve. No se'l veu atent, per tant, no pren nota de cap curiositat ni fa cap pregunta de les que li pertoca al seu grup.	Té una participació més activa durant la xerrada. Se'l veu involucrat i fa una o dues preguntes de les quals li pertocaven al seu grup, però no pren nota i no respecta l'ordre i el torn de paraula.	Està totalment involucrat en les explicacions que fa l'Esteve, anota informació important. Busca resposta a les preguntes preparades a classe.
És capaç de relacionar les diferents sessions amb les explicacions del convidat per tal de fer més preguntes d'exploració.	Li costa formular preguntes d'exploració durant la xerrada, es limita a les preguntes plantejades en la sessió anterior.	Durant la xerrada fa alguna pregunta de curiositats sobre el que explica, però no les vincula ni amb experiències personals ni amb els aprenentatges de les sessions anteriors.	Durant la xerrada vol participar fent moltes preguntes, però no només de curiositats sobre el que s'ha explicat, sinó que també vincula les explicacions de l'Esteve amb sessions anteriors per a fer preguntes més elaborades.
Sessió 5 i 6			

<p>Coneix els principals moments històrics que van marcar la fundació de Rialles per tal de crear un pòster informatiu</p>	<p>Li costa identificar els moments més importants de la fundació per tal de crear el pòster</p>	<p>Selecciona dos moments importants de la creació de Rialles per a crear el pòster informatiu</p>	<p>És capaç de seleccionar diferents moments, més de dos, sobre la història de rialles per tal de crear un pòster complet.</p>
<p>Crea un pòster informatiu amb els punts claus extrets en les sessions anteriors i seguint la pauta marcada, de manera que es vinculin tots els aprenentatges anteriors.</p>	<p>Necessita l'ajuda de l'adult per seguir la guia i es deixa informació important.</p>	<p>Escriu tota la informació important seguint la guia, però no va més enllà, no la complementa amb informació extra.</p>	<p>Elabora un pòster amb tota la informació, seguint la guia marcada, a més d'afegir alguna curiositat o informació addicional que li sembla rellevant a destacar.</p>
<p>Analitza les fonts primàries proporcionades i les vincula amb un eix cronològic, gràcies a tots els aprenentatges de les darreres sessions.</p>	<p>Li costa relacionar les fonts primàries en el moment temporal i, per tant, no les saps situar en l'eix cronològic.</p>	<p>És capaç de relacionar algunes fonts primàries amb els moments temporals parlats en les sessions anteriors, i pot situar-les en l'eix cronològic.</p>	<p>És capaç de relacionar totes les fonts primàries proporcionades amb els diferents moments treballats a l'aula, de manera que les saps i pot vincular-les en l'eix cronològic.</p>

5. Conclusions

En primer lloc, portar fonts antigues de la història a l'aula pot ser molt beneficiós per al desenvolupament acadèmic i crític dels alumnes, oferint-los una connexió directa amb el passat i fomentant una comprensió més rica i anunciada de la història. Fer ús d'aquestes fonts ajuda a aprendre i a fer connexions per entendre la història.

És així com, integrar les fonts primàries i secundàries en l'entorn educatiu afavoreix a l'oportunitat d'enriquir el coneixement històric dels estudiants fomentant el desenvolupament per ser crítics, i quina millor manera d'allò que ens envolta, en aquest cas concret de Rialles Olot. Per tant, tal com exposen Feliu i Hernández (2011), a partir de les fonts podem conèixer el passat i fer connexions amb el present, mitjançant objectes, fotografies, escrits, testimonis... la qual cosa permet adquirir competències per tal d'extreure informació a partir de diferents tipus de fonts, contextualitzant l'aprenentatge de la història a partir d'un enfocament científic i crític. Així doncs, esdevé fonamental que es proporcionin a l'alumnat els recursos i les eines per tal de poder interpretar les fonts i, d'aquesta manera, comprendre el present a partir del passat.

Reverté (2012) dona importància al fet de relacionar les fonts amb temes que esdevinguin propers a l'alumnat i al seu context. En la mateixa línia Tribó (2005), destaca la importància de construir l'aprenentatge i fer relacions a partir dels seus coneixements previs. En aquest sentit, en la nostra proposta es tracta un tema vinculat a l'entorn geogràfic dels alumnes, del seu municipi, la qual cosa pot generar més interès per descobrir i analitzar les diverses fonts i establir un vincle de pertinença. Com també donant valor a la llengua catalana com un element que ens uneix i conèixer fets històrics que van repercutir al seu ús. Tanmateix, per exemple el fet d'entrevistar a un exmembre de l'entitat Rialles d'Olot, els permetrà entendre i comprendre amb més detall els fets històrics, apropar-se als esdeveniments i a adquirir aprenentatges més significatius. A més, a partir de la proposta didàctica també es busca descobrir quins fets històrics són importants per entendre l'origen de l'entitat i entendre consegüentment com era la vida quotidiana en el moment de la fundació, la qual cosa va impulsar el seu inici. Així doncs, tal com exposa Tribó (2005), cal aprofitar els fets històrics per comprendre la vida quotidiana del moment, concretament en relació al català.

Així doncs, l'estudi de les fonts primàries proporciona una connexió autèntica amb l'època passada. "Són un pont directe que ens permet el diàleg amb el passat" (Feliu i Hernández, 2011). D'aquesta manera, ens ha propiciat poder fer una reflexió crítica per a profunditzar en la història i fer matisos. Aprendre a treballar amb les fonts no només cultiva a una apreciació més rica dels esdeveniments,

sinó que també estableix les bases pel pensament crític i la capacitat d'interpretar informació amb un context històric pertinent.

Segons Medir (2013) existeixen dificultats en la relació de les escoles amb els arxius propers, ja que aquestes tenen funcionaments totalment diferents. És per això, que els plantejaments didàctics a les escoles relacionats amb l'arxiu han d'estar prèviament treballats pel docent, per tant, es necessita una bona planificació i organització per introduir aquestes fonts i com analitzar-les. Aquest mateix fet fa que la dedicació i el temps dedicat sigui extens. A més, hem de tenir present que en alguns casos l'accessibilitat a les fonts és limitada, tot i que actualment hi ha gran part digitalitzada, la qual cosa fa que sigui més fàcil tenir-hi accés. Per altra banda, també cal tenir en compte la complexitat del context històric, la manca d'informació per part del mateix docent, les barreres lingüístiques... Tot i això, deixant de banda les possibles dificultats, l'ús d'aquestes fonts és clau per afavorir aquest desenvolupament integral dels estudiants contribuint a una formació més completa i sofisticada de la història. Per tant, l'exploració de fonts en l'àmbit educatiu no només ofereix una autèntica experiència del passat, sinó que també fomenta una comprensió més profunda i crítica dels successos històrics.

6. Bibliografia

- Ajuntament d'Olot (s. d.). *Rialles Olot s'acomiada després de 45 anys fent cultura per als infants de la ciutat*. <https://www.olot.cat/ca/pl217/ajuntament/comunicacio/id8010/rialles-olot-s-acomiada-despres-de-45-anys-fent-cultura-per-als-infants-de-la-ciutat.htm>
- Medir, R.M. (2013). Taller de socials a partir dels arxius locals. Dins À. Alsina (ed.), *Innovació i investigació en didàctiques específiques: la interdisciplinarietat a l'aula d'infantil i primària* (p. 81-86). Girona: Universitat de Girona.
- Moli, D. (1993). XV Aniversari Rialles Olot 1977/78-1992/93. Rialles, Òmnium Cultural delegació d'Olot.
- *PROJECTE EDUCATIU*. (s. d.). Escola Pla de Dalt. <https://agora.xtec.cat/ceipladadalt/documents-de-centre/projecte-educatiu/>
- Reverté, P. (2012). L'elaboració de materials didàctics amb fonts d'arxiu. *Lligall*, (33-34).
- Tribó, G. (2005). Enseñar a pensar históricamente: Los archivos y las fuentes documentales en la enseñanza de la historia. Barcelona: ICE de la Universidad de Barcelona y Horsori Editorial.
- CCMA. (s.d.) Torna al cinema la primera pel·lícula infantil doblada al català. <https://www.ccma.cat/324/torna-al-cinema-la-primera-pellicula-infantil-doblada-al-catala/noticia/2659531/>

7. Annex

7.1 Fonts

Tipus de font i format	Descripció de la font	Lloc d'on s'ha extret la font	Imatge
Font primària Fotografia	Espectacle, 1882	Arxiu Comarcal de la Garrotxa	

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell del primer espectacle de Rialles Olot. 1 d'octubre de 1977, al cinema Ideal. "La Ventafocs"</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>The poster is for the film 'La Ventafocs' (The Puppeteer). At the top, the word 'RIALLES' is written in a stylized font. Below it is a large, stylized sun with a face and radiating lines. Text in the middle includes 'PARCE SI QU'ES BARRIBO PRESENTA A SA DE TU PER A LA VOSTRA MARRADA CHEMA, ISCALI', 'ANKOVA - PAVEL TRAVNICKA', and 'LA GRAUBOCK'. At the bottom, the title 'laVENTAFOCs' is written in a large, stylized font, with 'EN COLORS' underneath.</p>
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Primer espectacle de Rialles Olot. 1 d'octubre de 1977, al cinema Ideal. "La Ventafocs"</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>A black and white photograph showing a group of people, mostly children, gathered around a table or display. They appear to be looking at something on the table. The setting looks like an indoor event or exhibition.</p>

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell "Festa de la Carota", 1979</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Festa fi de curs, 1981</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Activitat lúdica: Festes del Tura, 1982</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1983</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Carnet d'abonament</p>	<p>Carnet n.8 Rialles Olot, curs 1983/84</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1983</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle "Mixu el gat que duia botes", 1984</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle "El mag Melic", 1984</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>10 anys de Rialles Olot, 1987</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Carnaval, 1988</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Cartell carnaval infantil, 1991</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>CARNIVAL INFANTIL '91</p> <p>DISSABTE 9 de FEBRER de 1991</p> <p>a les 4 de la tarda</p> <p>concentració al PUIG del ROSER</p> <p>Dissabte, 9 de febrer a les 4 en concert al Puig del Roser. No sé de què en disfressaré, tot depèn... potser d'estiu, potser d'hivern, de les estacions. Hi trobo totes les encissions.</p> <p>All quins fred, All quins calor, ja som a la tardor.</p> <p>Per un bon carnaval qualsevol estació veí, i a l'hivern...</p> <p>BALLAREM CANTAREM ENS DISFRESSAREM SOMNITAREM RIUREM YOCOLATA MENJAREM</p> <p>amb l'actuació de MISTRIC FALS</p> <p>PROMOCIÓ: Centre d'Espais d'Obra, MESTRA DONA DEL TEATRE, ESCOLA DE DANSA</p> <p>SPONSOR: Plats Quinats</p>
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1992</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>Fotografia d'un espectacle de carnaval. Un actor vestit de negre amb un vestit blanc i un corb negre està interactuant amb un personatge disfressat amb una capçalera de porcí i una jaqueta rosa amb polka dots. El personatge rosa està sentit dins d'un objecte de joc de joguina de color vermell i verd amb polka dots negres.</p>

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle “Els fills de la Lluna”, 1992</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell espectacle “Els fills de la Lluna”, 1992</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell de l'espectacle "Tocats de l'ala", 1992</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
-------------------------------------	--	--------------------------------------	---

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell de l'espectacle "Pastorets", 1992</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle "Històries màgiques", 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell “Històries màgiques”, 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>Cartell de "Històries màgiques" presentat per IM SALABIM. El cartell té un fons verd clar i mostra una imatge d'un mag amb un capell negre i un vestit fosc, que està fent un truc amb un magis. El text principal és "HISTÒRIES MÀGIQUES" en lletres grans i negres. A sota, indica "DIUMENGE, 9 DE MAIG DE 1993, les 5 de la tarda, al TEATRE PRINCIPAL". Al capdamunt hi ha el logotip de "PARALLELS" i "CONSEJERÍA CULTURAL D'OLOT". Al peu del cartell hi ha els logotips de "Ajuntament d'Olot", "Departament de Cultura", "Consell Comarcal de la Garrotxa" i "CAJA D'ESTALVIS DE TERROSSA".</p>
<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell “La llegenda de Sant Jordi”, 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>Cartell de "La llegenda de Sant Jordi" presentat per LA FANFARRA. El cartell té un fons blau clar i mostra una il·lustració d'un cavaller amb una armadura i una bandera, que està lluitant amb un drac. El text principal és "LA LLEGENDA DE SANT JORDI" en lletres grans i negres. A sota, indica "DIUMENGE, 18 D'ABRIL DE 1993, a les 5 de la tarda, al TEATRE PRINCIPAL". Al capdamunt hi ha el logotip de "PARALLELS" i "CONSEJERÍA CULTURAL D'OLOT". Al peu del cartell hi ha els logotips de "Ajuntament d'Olot", "Departament de Cultura", "Consell Comarcal de la Garrotxa" i "CAJA D'ESTALVIS DE TERROSSA".</p>

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Carnaval, 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell de la festa de fi de curs, 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Rialles Olot celebra la festa del 15è aniversari, 1993</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	<p>El grup d'animació infantil Rialles d'Olot celebra la festa del 15è aniversari</p> <p>EDGAR BLAS ■ Olot.— El grup Rialles Olot va celebrar, diumenge passat, el quinze aniversari amb una festa a les instal·lacions de l'Institut de Formació Professional de la Garrotxa, en la qual van prendre part trenta-un dels grups integrants del Moviment Rialles Catalunya (MRC). Rialles Olot, que porta a terme una important tasca d'animació infantil en català a través de les títelles, els pallasons, el teatre i el cinema, va celebrar els quinze anys de vida amb un festival de jocs de cocanya i tallers, organitzats pel Cirquet Costell, i amb un gran dinar de germanor, en què van assistir unes cent cinquanta persones. També es va fer la presentació de la cançó de Rialles, composta per Pep Puigdemont, del grup Pepitots, i es va fer una reunió de tots els grups participants —entre els quals figuraven Amer, Artúcies, Banyoles, la Bòmba, Ripoll i Palafrugell— per elaborar la programació del MRC de juliol fins a desembre. EL PUNT 17.93</p> <p>Un grup de màndats que va participar en els jocs de cocanya de la festa.</p>
<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell carnaval infantil, 1994</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	 <p>12 de febrer de 1994 concentració a 2/4 de 5 de la tarda al Puig del Roser, Cercavila fins a la Plaça Major. Seguidament, ball i xocolatada</p>

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1994</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1994</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Festa de fi de curs, 1994</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell carnaval, 1995</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font Primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Els sols de Rialles, 1996</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell de l'espectacle "Pepitus", 1996</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Cartell</p>	<p>Cartell de l'espectacle "El rei petoner", 1996</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>20 anys de Rialles Olot, 1997</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>20 anys de Rialles Olot, 1997</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Inauguració del gegant: "El nen de Rialles", 4 de setembre de 1999.</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Espectacle, 1999</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Programació de les festes del Tura, 1999</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	<p style="text-align: center;">PROGRAMACIÓ DE RIALLES FESTES DEL TURA 1999</p> <hr/> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%;"> <p><u>DISSABTE DIA 4</u></p> <p>A les 7 de la tarda, al pati de l'Espici, presentació del GEGANT DE RIALLES. La presentació anirà a càrrec de COP DE CLAWN i de la DOLORES ARQUÉ, que ens explicarà el conte d'aquest nou gegant.</p> <p><u>DIMARTS DIA 7</u></p> <p>A les 6 de la tarda, cercavila pels carrers de la ciutat de tota la fariñola oletra. Com cada any, els sols de Rialles sortiran a passejar, però aquest any ho faran acompanyant el nou gegant de Rialles.</p> <p><u>DIMECRES DIA 8</u></p> <p>A les 6 de la tarda, als cines del Carme, la companyia CIRQUET CONFETTI presenta LES CONFETTI SISTERS. És un espectacle de circ, fresc i divertit, amb malabars, màgia, acrobàcia, trapezi i pallassos.</p> </div> <div style="width: 30%;"> <p><u>DIJOUS DIA 9</u></p> <p>A les 12 del migdia, la companyia de pallassos LA TAL presenta ELS FOTOGRAFES. És un espectacle itinerant amb sortida davant de Sant Esteve i seguint pel carrer Major fins a la plaça del Carme, amb pauses a les places, on aquests pallassos ens ensenyaran de fer les fotos de la manera més divertida.</p> <p><u>A 24 d'11 de la nit, al Teatre Principal, la companyia EL CAU DE L'UNCORN ens presentarà EUREKA.</u> És un espectacle musical fet amb la nova tècnica de la llum negra que ens permetrà viatjar cap al futur, veure hologrames i obtenir sensacions diferents.</p> <p><u>DIVENDRES DIA 10</u></p> <p>A les 6 de la tarda, als Cines del Carme, la companyia de titelles GUINYOL DIDÓ presenta BALLE POPULARS DE CATALUNYA. Un avi ens explicarà d'on vénen els balls, la fariñola, el diable i tot el món que envolta les Festes Majors.</p> </div> <div style="width: 30%;"> <p><u>DISSABTE DIA 11</u></p> <p>A les 6 de la tarda, a la plaça del Carme, ball i animació amb el grup YAKUMBA. Amb aquest grup tan divertit podrem ballar, saltar i jugar sense parar.</p> <p><u>DIUMENGE DIA 12</u></p> <p>A les 7 de la tarda, al Teatre Principal, la companyia XIBRIQUETE I LA TEATRE presenta FAULES. Una obra per a tota la família, en què els veïns d'un serpenteït casa viuen durant un dia en un món de fada.</p> </div> </div> <div style="text-align: right; margin-top: 20px;"> </div>
--	---	--------------------------------------	---

<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>Festes del Tura, 1999</p>	<p>Arxiu Comarcal de la Garrotxa</p>	
<p>Font primària</p> <p>Fotografia</p>	<p>40 anys de Rialles Olot, 2020</p>	<p>Font proporcionada per l'entitat</p>	

7.2 Entrevista

ESTEVE PLANELLA: 1977-1981. Encarregat de dissenyar els cartells dels espectacles i els muntatges.

Transcripció de l'entrevista:

- **Com vàreu fundar l'entitat Rialles Olot i per quin motiu?**

Nosaltres vàrem començar aquí a Olot, érem una sèrie de pares, més que res amb la necessitat de fer espectacles infantils que era Rialles. Rialles ja havia nascut a Terrassa, estava sota la protecció d'Òmnium Cultural i a més hi havia una ajuda per part de la Caixa de Pensions. Aquí a Olot vam seguir igual, vam anar a Òmnium i va ser el que ens emparava i vam seguir les mateixes directrius i muntatge que tenien a Terrassa. Fins que va arribar un moment que vàrem ser una mica autònoms, tot i així a l'hora de triar espectacles, a l'hora de buscar propaganda i coses així, en part també es feia de manera conjunta. L'objectiu era organitzar espectacles en català pels nens i nenes i famílies i apropar la cultura als infants.

A l'inici erem un grup de pares i mestres també. Al principi es va començar a fer uns tallers allà a l'Òmnium, de carotes, taller de paper i a continuació ja es varen començar a fer els espectacles. Però les primeres activitats van ser uns tallers els dissabtes a les tardes dins d'Òmnium, patrocinats per Òmnium. També es va fer un taller de titelles. Si als dissabtes a la tarda es feia un muntatge gros, també es demanava col·laboració.

Et porto els principis bàsics del que era Rialles i la proposta d'organització. La proposta que ens va fer Terrassa, tal com funcionaven nosaltres ho vam anar seguint aquí a Olot. Nosaltres cada espectacle que fèiem miràvem de portar una fitxa tècnica i una mica pedagògica a les escoles per si volien treballar una mica aquell tem. Dins el grup hi havia mestres que es cuidaven de fer la fitxa tècnica. Aquesta també anava acompanyada d'alguna informació, normalment tiràvem molt de la revista Cavall Fort, buscàvem material que els hi pogués servir d'orientació i els hi adjuntàvem. Per exemple quan vam fer la festa de l'enginy els hi vàrem fer un seguit de propostes. També procuràvem a les festes de fer un regal que els hi quedés de record, cada trimestre s'intentava fer una festa. Per exemple a la festa del teatre se'ls hi va donar aquest detall.

- **Per tant, quan ho vàreu fundar no hi havia gairebé res en català, això va ser important?**

No hi havia pràcticament res, això va ser un dels elements bàsics, fer espectacles en català i si no es trobava res en català com per exemple pel·lícules s'havien de fer en castellà, llavors es mirava la qualitat, que tingués un nivell cultural que estigués bé, que encara que fos en castellà que fos interessant.

- **Quants éreu quan vàreu començar?**

Érem forces, entre dotze i quinze. Hi va haver gent que s'ho va anar deixant i gent que amb el temps va continuar, també van entrar relleus nous.

- **Cada trimestre es feien espectacles i una festa?**

Sí, normalment es feia una festa i també es feia una festa de fi de curs. Els programes de mà es repartien a les escoles.

- **Des de l'escola anaven a veure l'espectacle?**

No, aquests eren el diumenge. L'interès principal era que els caps de setmana hi hagués alguna cosa per la mainada, que fos d'aquí de casa nostra, que fos cultural en tots sentits.

- **Al principi es feia Carnestoltes?**

No, en un principi no es feia aquí a Olot, vàrem començar nosaltres. Tot hi la prohibició del carnaval durant el franquisme, l'Orfeó popular ho celebrava internament. Però cal dir que de manera oficial a Olot no hi havia carnestoltes. Va ser Rialles que al voltant dels anys 80, va instaurar el que en deien "La Festa de la Carota". Consistia en una desfilada de nens i nenes amb disfresses pels carrers d'Olot i acabava amb un festival de dansa. Les escoles tenien una participació activa en aquesta festa. Més endavant va ser la festa de carnestoltes.

- **Qui dissenyava els cartells?**

Normalment ho feia bastant jo. Depenia molt del pressupost que teníem, en aquest ja s'anunciava els programes que es farien al llarg del trimestre. Els grossos són els que es portaven pels carrers i les botigues i els petits a les escoles. Un error que fèiem era que no hi posàvem l'any, com que ja se sabia perquè era cada 15 dies (sí que posaven el dia).

- **Quan es feia una festa es feien jocs? I quan es feia un espectacle?**

Normalment, es feia així, per exemple la festa de l'arbre es va anar a plantar un arbre, cosa que no s'havia fet mai a la plaça Clarà, l'arbre es va posar sobre un carro tirat per cavalls i la mainada al darrere. Com a record es va fer un puzle. A cada festa es mirava de donar alguna cosa, estava tot en funció dels pressupostos, dels diners que trobaves, l'ajuntament col·laborava, la diputació col·laborava, algunes botigues eren assídues.

- **Quina subvenció donava l'ajuntament?**

No t'ho podria dir, la diputació també ajudava, l'Arcadi Calçada ens va ajudar molt. Jo no portava la part econòmica, jo més que res feia tots els muntatges els dibuixos, els cartells, cercar informació.

- **Abans es preparava un decorat per ambientar cada espectacle?**

Sí, exacte és el que s'intentava fer, sempre alguna cosa relacionada amb l'espectacle que es fes. Per exemple quan vàrem fer La Ventafocs, el primer dia es va fer un castell de cartró a l'entrada, nosaltres ens vam disfressar d'època i ara quan ho van tornar a fer aquí els hi vam dir si voleu us ajudarem a fer el castell i el vàrem fer una altra vegada. Normalment, es buscava una cosa i que fos interessant, per exemple si es feia una pel·lícula de cotxes i sabien que aquí a Olot algú tenia cotxes antics anàvem a demanar si podia fer una col·laboració. Es buscaven col·laboracions d'aquest tipus, es pensava qui ens podia ajudar en aquest sentit. Es va fer la festa de Moby Dick, es va fer una balsa, un fuster ens va fer una balsa de fusta. Sempre es buscava de fer un espectacle i a més a més un muntatge per ambientar una mica.

- **Hi va haver un canvi en les activitats en el transcurs dels anys?**

Sí, nosaltres ens ho vam agafar amb molt d'entusiasme perquè no hi havia res, a mesura que va anar entrant gent nova tothom va anar fent dintre les seves possibilitats. Nosaltres potser vam arrencar molt fort per dir-ho d'alguna manera perquè teníem la mainada petita, volíem fer coses. Ens vam trobar un grup de gent que teníem ganes de fer activitats i cadascú dins el que podia. El que portava els comptes buscant subvencions, jo dibuixant, fent cartells i muntatges. També teníem totes les mares que ens ajudaven. Va ser una necessitat, tots teníem mainada de la mateixa edat i com que teníem una necessitat, ja que ho fas fes-ho per tothom.

- **Vàreu adquirir una furgoneta per l'entitat?**

La gent es va veure capaç de poder treure una subvenció, van comprar un dos cavalls, una furgoneta dos cavalls. Què es feia amb ella, doncs es feien els anuncis. Es posaven els altaveus, si es feia una cercavila anava al davant. Sigui per l'entusiasme d'algun pare que va trobar això, li varen deixar, va anar així.

- **Quan va deixar Rialles?**

Jo vaig estar-hi quatre anys, a la que la meua filla es va anar fent gran jo m'ho vaig anar deixant. Molts varen continuar.

- **Com creu que ha evolucionat?**

Com ha anat evolucionant tampoc t'ho puc dir molt bé, però crec que la veritat és que es va fent i veig que més o menys entusiasme n'hi ha i la cosa es va fent. Jo hi he portat algun nebot i veig que els espectacles continuen sent macos. És diferent de mirar la televisió, són espectacles en viu que sembla que no hi canvia molt.

- **Al principi Òmnium i Rialles estaven junts i després es van separar. Hi va haver algun problema?**

No ho sé, més endavant sé que es varen separar, però no sé si l'Òmnium els deixa el local.

- **Per tal de programar els espectacles com ho fèieu?**

Normalment, a través de Terrassa ja ens informaven, ens facilitaven tota la llista d'espectacles que hi havia en aquells moments en català i a partir d'allà miràvem una mica d'encadenar-ho perquè el mateix espectacle pogués anar a Olot, Manresa, Terrassa i així també els espectacles sortien més bé de preu, si ja tenien assegurats uns quants llocs ho feien més bé de preu.

7.3 Conte "L'aprenent de gegant"

El conte "L'aprenent de gegant", forma part de la Col·lecció Contes de la Faràndula Olotina, els quals relaten històries on el protagonista és un membre de la faràndula olotina, com gegants o capgrossos. En aquest cas, el personatge principal és el Nen de Rialles Olot, el gegant de l'entitat. Les il·lustracions són de Tavi Algueró i el text de Dolors Arqué.

